[2019] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1056

NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8259)

ਅਕਤੂਬਰ 24, 2019

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਏ. ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ:

ਭਰਤੀ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ - ਦਿੱਲੀ ਦੇ NCT ਵਿੱਚ - ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ (CTET) ਸੀ।- OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲਈ, ਭਰਤੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ / ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ (ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ) ਤੋਂ CTET ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ 5% ਦੀ ਛੋਟ ਲੈ ਕੇ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, OBC ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੀTET ਤੋਂ ਓਬੀਸੀ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ। - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ - ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਰਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ - ਕਿਹਾ: ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ

ਦੁਆਰਾ OBC ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਬਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਸੀ।

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

1056

XXXXXX

NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 1057

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ , ਇਹ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ : 1. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੰਬਰ 1/13 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (iii) ਤਹਿਤ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲਈ, OBC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ OBC (ਦਿੱਲੀ) ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, CTET ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ CTET ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 60% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ CTET ਵਿੱਚ 60% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਸਿਰਫ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, NCT, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ OBC ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (iii) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਬਾਹਰੀ OBC ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ CTET ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ GNCT ਦੁਆਰਾ OBC ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਲਈ CTET ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ 60% ਅੰਕ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਾਜ/ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ OBC ਉਮੀਦਵਾਰ OBC ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ। (ਪਾਰਸ 14, 15 ਅਤੇ 23) [1064-B-F; 1067-F]

2. ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 01.07.1998 ਅਤੇ 04.04.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ OMs ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਾ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ, ਤਜਰਬੇ, ਯੋਗਤਾ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਮੌਕੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਸਮੇਤ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ CTET ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ 01.07.1998 ਦੇ OM ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹੀ OM ਮਿਤੀ 01.07.1998

XXXXXX

ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਸਮੇਤ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ CTET ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ 01.07.1998 ਦੇ OM ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। (ਪਾਰਸ 21.1 ਅਤੇ 22) [1066-B-C; 1067-C-D]

ਦੀਪਾ ਈ.ਵੀ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2017) 12 SCC 680 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਮੀਦਵਾਰ (ਭਾਵ ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। OBC (ਬਾਹਰੀ) ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ CTET ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ 60% ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 23] [1067-E]

4. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢਿੱਲ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਆਮ ਪਾਸ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ CTET ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਵਜੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਮੰਨਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24] [1067-G-H; 1068-A]

5. ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ CTET ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ OBC ਦਰਜਾ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਨਾਲ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਆਮ ਪਾਸ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 25] [1068-D-E]

XXXXXX

NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ 1059

6. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 26] [1068-D-E]

ਵਿਕਾਸ ਸਾਂਖਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਕਾਸ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 1 SCC 350: [2016] 7 SCR 639 - ਵਿਲੱਖਣ ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[2016] 7 SCR 639	ਵਿਲੱਖਣ	ਪੈਰਾ 6
(2017) 12 SCC 680	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 22

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8259

2019 ਦੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 557 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 21.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ, ASG, ਆਰ. ਬਾਲਾ ਸੁਬਰਾਮਣੀਅਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਹਾਲਿੰਗ ਪੰਡਾਰਗੇ, ਆਯੁਸ਼ ਪੁਰੀ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸਚਿਨ ਚੌਹਾਨ, ਚਿਤਰਾਂਗਦਾ ਆਰ., ਸੇਲੇਸਟੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਨਿਤਿਨ ਚੌਧਰੀ, ਆਰ. ਸੀ. ਕੌਸ਼ਿਕ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ

ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.

1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ(Leave granted)

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2-6 ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (CAT) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2014 ਦਾ O.A. ਨੰਬਰ 1047 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ 20.08.2018 (ਅਨੁਬੰਧ P/5) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 557 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

XXXXXX

3. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੰਬਰ 01/2013 (ਅਨੁਬੰਧ P/1) ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ, ਪੋਸਟ ਕੋਡ 01/13 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ: -

“.....

i) B.ED (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ) ਜਾਂ B.ED ਦੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਯੋਗਤਾ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ (CBSE) ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ (CTET)

.....”

4. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਢਿੱਲੇ ਪਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ CTET ਯਾਨੀ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਆਪਕ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ 19.02.2014 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ (ਅਨੁਬੰਧ P /2) ਰਾਹੀਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ "CTET ਤੋਂ OBC ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਪਰ OBC ਬਾਹਰੀ ਹਨ"।

5.1 ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚੋਣ ਬੋਰਡ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੂਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ (ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ 9) ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ CAT ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2014 ਦਾ OA ਨੰਬਰ 1047 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ CTET ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ 5٪ ਦੀ ਛੋਟ ਲੈ ਕੇ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। CAT ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਆਖਰੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਤੀ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੈ।

5.2 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ, OBC ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ OBC ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ CTET ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

XXXXXX

NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.] 1061

6. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ CTET ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਵਿਕਾਸ ਸਾਂਖਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਵਿਕਾਸ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[1] 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਤਿਮ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ CTET ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਹਾਰ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

7. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 557 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60% ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ CTET ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 60% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

9.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਘੱਟ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

[1] (2017) 1 SCC 350

XXXXXX

9.2. ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਵਾਨ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੰਬਰ 01/13 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਤੀ ਲਈ, CTET ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਯੋਗਤਾ (ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ) ਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ, CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਕ, ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ CTET ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ CTET ਅੰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਦੇ ਅਜੀਬ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

9.3. ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਜਾਂ ਫੀਸ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ (60%) ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

10.1 ਪ੍ਰਤੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅੰਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

10.2 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

10.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਾਟੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਅਸਲ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੈਰਿਟ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

XXXXXX

11. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: -

i. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ 5% ਦੀ ਛੋਟ ਲੈ ਕੇ OBC ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ CTET ਯੋਗਤਾ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ NCT, ਦਿੱਲੀ

ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ii. ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਰਿਆਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

12. ਇੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੌਂਸਲ ['NCTE'] ਨੇ 23.08.2010 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ (ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ) ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ ('TET') ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ NCTਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਿਤੀ 11.02.2011 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, NCTE ਨੇ TET ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ TET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 60% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ TET ਪਾਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

13. ਸਿੱਖਿਆ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਦਿੱਲੀ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3) ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 07.10.2011 ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ, GNCT, ਦਿੱਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ (CBSE) ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ CTET ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 30.11.2012 ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ

3 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 07.10.2011 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ: -

“.....

CBSE ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ CTET ਅੰਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 60% ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ CTET ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, NCTE ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 29.07.2011 ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ "SC/ ST/ OBC / PH ਵਰਗੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ 5% ਤੱਕ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, SC/ ST / OBC / PH ਵਰਗੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ CBSE ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ CTET ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ 5% ਤੱਕ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

.....”

XXXXXX

14. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੰਬਰ 1/13 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (iii) ਅਧੀਨ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

6. ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ:

(iii) OBC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਬੰਧ 1 ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

15. ਦਿੱਲੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ OBC (ਦਿੱਲੀ) ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, CTET ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ CTET ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 60% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ CTET ਵਿੱਚ 60% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਸਿਰਫ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, NCT, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ OBC ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 6 (iii) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਬਾਹਰੀ OBC ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਉਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60% ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ CTET ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ GNCT ਦੁਆਰਾ OBC ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ 1/13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਲਈ CTET ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ 60% ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਆਧਾਰ ਹੈ।

16. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰੱਖਿਅਤ (ਜਾਂ ਜਨਰਲ) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਸਨ।

17. ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

XXXXXX

NCT ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.] 1065

18. ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਕਾਰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦਾ 20% ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ TET ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅੰਕਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਆਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁੱਲ ਕੁੱਲ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 20% ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਘਟੇ ਅੰਕ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਿਆਇਤ ਦੇ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ 20% ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੀ: -

"... ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ TET ਵਿਚ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਰਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਆਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਲੀ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਚੋਣ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਢਿੱਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੰਤੁਲਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, CAT ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

XXXXXX

21.1 ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਸੋਨਲ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 11.05.2011 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਰਕੂਲਰ (A, ਗ੍ਰੇਡ 2) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਨੰ F.7(1) DOP/A-II/99 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਚਾਹੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜੇ ਉਸਨੇ ਆਖਰੀ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਮਲਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 01.07.1998 ਅਤੇ 04.04.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ OMs 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ 11.05.2011 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ OMs ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਾ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮਰ ਸੀਮਾ, ਤਜਰਬੇ, ਯੋਗਤਾ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਮੌਕੇ ਆਦਿ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

21.2 ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੇ 01.07.1998 (ਹਵਾਲਾ 36011/1/98-Estt. (Res) ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ।, ਪਰਸੋਨਲ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲਾ), ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“..... 3.

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ SC / ST / OBC ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਆਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ SC / ST / OBC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢਿੱਲੀ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ, ਤਜਰਬਾ, ਯੋਗਤਾ,

ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਗਿਣਤੀ, ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਚਾਰ ਖੇਤਰ ਆਦਿ, ਤਾਂ SC / ST / OBC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ.....

21.3 ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੇ OM ਮਿਤੀ 04.04.2018 ਦਾ ਸਬੰਧਿਤ ਭਾਗ (ਹਵਾਲਾ ਨੰ.F.ਨੰਬਰ 43011/4/2018-Estt.(Res.)] ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਸੋਨਲ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 01.07.1998 ਦੇ ਪਹਿਲੇ OM ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“..... ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ OM ਨੰਬਰ 36012/2/96-Estt. (Res) ਮਿਤੀ 02.07.1997, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। DOP ਅਤੇ T OM ਨੰਬਰ 36011/1/98-Estt. (Res)ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਮਿਤੀ 01.07.1998, ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢਿੱਲੀ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ, ਤਜਰਬਾ, ਯੋਗਤਾ, ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਆਦਿ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ.....

XXXXXX

22. ਦੋਵਾਂ OMs ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਤੋਂ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਸਮੇਤ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ CTET ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ 01.07.1998 ਦੇ OM ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 01.07.1998 ਨੂੰ ਦੀਪਾ ਈ.ਵੀ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ[2] ਵਿੱਚ ਉਸੇ OM 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 01.07.1998 ਦੇ OM ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਸੀ।

23. ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਿਲੱਖਣ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਉਸੇ ਰਾਜ ਯਾਨੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਚੋਣ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਮੀਦਵਾਰ (ਭਾਵ ਉੱਤਰਦਾਤਾ) ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। OBC (ਬਾਹਰੀ) ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ CTET ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 60٪ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ 60٪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ OBC ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਾਜ / ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, OBC ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹਨ।

24. ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਾਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢਿੱਲ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਆਮ ਪਾਸ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ CTET ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, CTET ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਵਜੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਤਰਤਾ ਯੋਗਤਾ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਮੰਨਣਾ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦਲੀਲ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

---

[2] (2017) 12 SCC 680

XXXXXX

25. ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ CTET ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ OBC ਦਰਜਾ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ OBC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਨਾਲ CTET ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਆਮ ਪਾਸ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

26. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਸ ਪਾਸ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਆਇਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਖਾਲਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਣਰੱਖਿਅਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

27. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। 2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 557 ਮਿਤੀ 21.1.2019 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi